

Előterjesztő: Vadász Istvánné RTÉB elnök

Készítette: Vadász Istvánné RTÉB elnök

Ikt. szám 88/661-4./2024.

Mellékletek száma: 5

Az előterjesztés jogszerű:

BESZÁMOLÓ

Rákócziújfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testületének
2024. április 25-ei rendes nyílt ülésére

a Rákócziújfalvai Települési Értéktár Bizottság 2023. évi tevékenységéről

Tisztelt Képviselő-testület!

„Rákócziújfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testülete (a továbbiakban: Képviselő-testület) 10/2014. (II. 4.) önkormányzati határozatával a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 10. §-ában biztosított jogkörében eljárva, a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. §-ában, valamint a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet 2. § és 3. §-ában foglaltak alapján a települési értékek nyilvántartására létrehozta a települési értéktárat és az azt gondozó Rákócziújfalvai Települési Értéktár Bizottságot (a továbbiakban: RÉB).”

A Képviselő-testület a RÉB munkájának segítségével (szakértői, szakmai, szervezési, ügyviteli és egyéb) a Varsány Közösségi Ház és Könyvtár intézményét bízta meg.

A Képviselő-testület 11/2014. (II. 4.) önkormányzati határozatával elfogadta a RÉB Szervezeti és Működési Szabályzatát.

2020. július 10. napján hatályba lépett a magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendelet, ezzel egyidejűleg hatályát veszítette a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet.

A magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendelet végső előterjesztői indokolása szerint a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet] megalkotását követően a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvényt (a továbbiakban: Htv.) az Országgyűlés 2018-ban módosította. Ezen törvénymódosítás, valamint a gyakorlati alkalmazás során szerzett tapasztalatok indokoltá tették a nemzeti értékek, értéktárak gondozására, működésére vonatkozó kormányrendeleti szintű előírások felülvizsgálatát. A módosítandó rendelkezések terjedelme miatt új kormányrendelet megalkotása vált indokoltá.

Az értéktár bizottságok munkája szabályozási keretének megváltozása miatt a RÉB Szervezeti és Működési Szabályzatának módosítása vált szükségessé.

Rákóczifalvai Települési Értéktár Bizottságnak a rákóczifalvai helyi értéktárba felvett helyi értékek „Rákóczikum”-má nyilvánításáról szóló 7/2015. (I. 23.) határozata értelmében a Rákóczifalva Települési Értéktár Bizottság a rákóczifalvai helyi értéktárba felvett helyi értékeket a „Rákóczikum” megnevezéssel illeti.

A RÉB 2017. június 13-ai ülésén megalkotta az „ÉRTÉKTEREMTŐ DÍJ”-at, mely első ízben a 2017. évben került átadásra a Város Napján.

Alakuláskor a Képviselő-testület a RÉB tagjaivá az alábbi személyeket választotta:

- Vadász Istvánné bizottsági elnök
- Berényiné Szabó Katalin bizottsági tag
- Pappné Benson Mária bizottsági tag

A RÉB megalakulása óta tevékenységét folyamatosan ellátta, tagjainak személyében az alábbi változások következtek be:

- Pappné Benson Mária bizottsági tag 2014. november 1. napjától nem tudta ellátni a tagsággal együtt járó feladatit, melyre tekintettel a Képviselő-testület 149/2014. (XI. 27.) önkormányzati határozatával a RÉB tagjává Hellenpach Rozáliát választotta.
- Hellenpach Rozália bizottsági tag elfoglaltságaira tekintettel 2017. november 1. napjával lemondott tagságáról. A Képviselő-testület 136/2017. (X. 12.) önkormányzati határozatával a RÉB tagjává Máté Pálnét választotta.
- Máté Pálné 2022. április 15. napján kelt, a Képviselő-testülethez címzett levelében értéktár bizottsági tagságáról – korára és egészségügyi állapotára tekintettel – lemondott.

A 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak alapján a RÉB-nek legalább 3 tagból kell állnia, melyre tekintettel szükséges pótolni legalább egy fővel a bizottság létszámát.” (104/2022. (VI. 23.) határozata a Rákóczifalvai Települési Értéktár Bizottság Szervezeti és Működési Szabályzatának módosításáról).

A Rákóczifalvai Települési Értéktár Bizottság (RTÉB) tagjai új tagnak Bárádiné Nikolényi Edit, rákóczifalvai lakost javasolta. Ezt a Képviselő-testület jóváhagyta.

A Rákóczifalvai Települési Értéktár Bizottság jelenlegi tagjai:

- Vadász Istvánné bizottsági elnök
- Bárádiné Nikolényi Edit bizottsági tag
- Berényiné Szabó Katalin bizottsági tag

Bizottságunk 2023. évi tevékenységéről:

Értéktárunk az elmúlt év során kétszer ülésezett (2023. július 21-én és november 30-án).

2023-ban a Rákóczifalvai Települési Értéktárba felvételt nyert:

- 1/2023. (VI.21.) számú határozattal a Szűz Mária Neve Templom (1. sz. melléklet)
- 2/2023. (VI.21.) számú határozattal az Együtt Egymásért Rákóczi Klub által életre hívott hagyományörző disznóvágás – Együtt Egymásért Rákóczi Klub tagjai, Kőrösi Sándorné Erzsike emlékére (2. sz. melléklet)
- 3/2023. (VI.21.) számú határozattal a csigasodrás visszatanítása – Örök Ifjak Csoportja (3. sz. melléklet)
- 4/2023. (VI.21.) számú határozattal a Hovanyecz féle fodrászat – Hovanyecz Béláné (4. sz. melléklet)

A Rákóczifalvai Települési Értéktár Bizottság 2017-ben alapította az Értékteremtő díjat azzal a céllal, hogy elismerje azok munkáját, akinek tevékenysége meghatározó településünk értékeinek felkutatásában, megőrzésében, továbbélésében.

2023-ban Értékteremtő díjban Mondy Béláné részesült.

„Mondy Béláné Piroska elhivatott és fáradhatatlan munkával elvülhetetlen érdemeket szerzett a csigasodrás visszatanításában és egykori rákóczifalvai szokások – nagypénteki kolompolás, lucázás – újjáélesztésében. Példamutató módon tevékenykedik Rákóczifalva szellemi és anyagi javainak felkutatásáért és azok közkinccsé tételéért.”

Nagy elismerés számunkra (Településünk részére), hogy a Megyei Értéktár Bizottság 15/2022. (XI.22.) sz. határozatával a „B.A.P. Macihad macigyűjtemény”-t nemzeti érték címen a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Értéktárba felvette.

A Magyar Kultúra Napján (2023. január 22.) Rákóczifalva Települési Értéktára, a Varsány Községi Ház és Könyvtár aulájában átadta az „ÉRTÉKFALAT”.

Ezen olvasható a 36 helyi érték, amelyet Települési Értéktárunk RÁKÓCZIKUM-má nyilvánított. Ennek névsorát – évente – az átadott elismerések alapján kiegészítjük. (5. sz. melléklet)

Üléseinken döntöttünk arról, hogy Rákóczifalva Települési Értéktár Bizottsága (RTÉB) továbbra is kapcsolódik a helyi kulturális rendezvényekhez. Tevőleges munkánkkal is segítjük a színvonalas rendezvényeket.

A Rákóczi Kerekasztal megbeszélésein képviseljük Bizottságunk véleményét, kéréseinket ezen a fórumon is megfogalmazzuk, elősegítve ezzel Rákóczifalva kulturális életének magas színvonalon maradását.

Tisztelt Képviselő-testület!

A Rákóczifalvai Települési Értéktár Bizottság (RTÉB) működéséhez szükséges feltételeket a Varsány Községi Ház és Könyvtár maradéktalanul biztosította.

A jogszabályváltozások követésében, egészségügyi problémák kezelésében bizottságunk tagjai egymást segítve, helyettesítve jó munkakapcsolatban dolgoztak. Munkájukat becsülettel, naprakészen, önzetlenül végezték. Tisztelettel köszönöm ezt.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy beszámolómat vitassa meg és hozza meg döntését.

Továbbá kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy személyes ajánlásával segítse továbbra is a Rákóczifalvai Települési Értéktár Bizottságának munkáját.

Kérésemet Császiné Csáti Réka, a Varsány Községi Ház és Könyvtár igazgatója gondolataival szeretném megerősíteni, amelyet a Magyar Kultúra Napján osztott meg a jelenlévőkkel:

„Mit jelent a gyűjtés? Vajon miért fontos? Egyenként kimenteni tárgyakat, ismeretet, szokásokat az enyészetből, visszaadni eredeti méltóságukat és megfelelő helyet biztosítani számukra, - kicsit minket, gyűjtőket is megvéd a haláltól. Hiszen megmentett dolgaink túlélnek minket, viszik tovább a velük való kapcsolatunkat, értük tett erőfeszítéseinket, az érdemünket. Aztán azért is, mert hozzájuk kapcsolódva valami nálunk nagyobb ügy, eszme, életút részeseivé válhatunk. Rákóczifalva gyűjteménye a települési értéktár, amelybe az itt élők javaslatai alapján kerülnek be azok az értékek, amelyekre büszkék vagyunk. Jelenleg 36 nemzeti érték található a gyűjteményben.”

Rákóczifalva, 2024. április 09.

Vadász Istvánné
Rákóczifalvai Települési
Értéktár Bizottság
elnöke

HATÁROZATI JAVASLAT

**Rákóczifalva Városi Önkormányzat Képviselő-testületének
...../2024. (IV. 25.) önkormányzati határozata a Rákóczifalvai
Települési Értéktár Bizottság munkájáról szóló beszámoló
jóváhagyásáról**

A Képviselő-testület megtárgyalta a Rákóczifalvai Települési Értéktár Bizottság munkájáról szóló beszámolót, azt tudomásul vette és elfogadja.

Értesülnek: Képviselő-testület tagjai helyben,
Dr. Túróczi Imre polgármester,
Dr. Kökény Veronika jegyző,
Rákóczifalvai Települési Értéktár Bizottság.

Rákóczifalva, 2024. április 25.

**Dr. Túróczi Imre
polgármester**

Rákóczifalva ún. telepítvényes faluként született az 1880-as évek elején. Először 1883-ban említik Rákóczy alakban, majd 1895-ben Rákóczi, és 1910-től a ma is használatos Rákóczifalva néven említik. A török kor végén elpusztult Varsány nevű mezőváros helyén, Varsány pusztán települt. II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek Varsány birtoka volt, a falu nevét tudatosan ennek emlékére alkották meg. Bár a népi emlékezet és az 1882. április 14-i közgyűlési jegyzőkönyv arról tanúskodik, hogy a telepítvény lakói kezdettől a Rákóczifalva elnevezést kívánták, eme név törzskönyvezése csak 1901-ben történt meg egy Belügyminiszteri rendelet alapján. A katolikus templom 1893-ban épült fel, s kivüle még volt egy 1850-ben épített urasági kápolna, amelyet Wodianer báró temetkezési helyéül is használt. 1906-tól van plébániája, de önálló anyakönyveit 1904-től vezették. Az egyhajós római katolikus templom építésének évszáma a templomtornyon is olvasható. Külső megjelenésében egyszerű, a bejárat fölött magasodik a templomtorny, amelyen óra található. A templomtorny díszítése a félköríves záródású ablak fölötti díszítés. A templomnál helyezték el a hajdani Rákóczi vadászkastélyból származó Szűz Mária szobrot. A templom nyugati falába a kor szokása szerint okiratot és kortárs pénznemeket rejtettek el. Okirat van a kereszt gombjában is, amely az építkezés idejének eseményeivel foglalkozik. A kész épületet Jung János egri püspök szentelte föl 1893. november 19-én, Szűz Mária neve tiszteletére. Búcsús napja szeptember 12. Szűz Mária névnapjának ünnepe.

2. számú melléklet

2006-ban az iskola tözsomszédságában lévő épület udvarán került sor az első hagyományörző disznóvágásra. A klub tagjai azt tűzték ki célul, hogy évről évre megmutassák a hagyományos, paraszti háztartásokban szokásos húsfeldolgozást a malac leölésétől a perzselésen, bontáson keresztül a hurka és kolbász töltéséig.

Aki vágott már hizót, nagyon jól tudja, hogy a munka nem a disznóvágás reggelén kezdődik. Az Együtt Egymásért Rákóczi Klub tagjai hónapokkal a vágás előtt kiválasztották a hizókat. Kiszámolták, mennyi fűszere, bélre, rizsre, miegyébre lesz szükségünk a közel fél tonna húshoz. Megvásároltak mindent. A vágás előtti napon minden eszközt, berendezést elszállítottak a közösségi házba, elrendezték a disznóvágás helyszínét. Ezzel párhuzamosan szervezték a disznótoros mulatságot, amelyre a disznóvágás másnapján került sor közel 300 vendég részvételével a sportcsarnokban. Megtervezték és kinyomtatták a meghívókat. Személyesen hívták meg az iskola diákjait és az óvodásokat. Hosszú heteken át egyeztettek a vendég klubokkal, hogy ki milyen műsorszámmal szeretne színpadra lépni. Megkomponálták a műsorok sorrendjét, hogy a lehető legnagyobb figyelmet kaphassák a fellépők. Felkérték a segítőkét, hogy készítsenek dekorációt, hangosítsák a rendezvényt, biztosítsák az ügyeletet a sportcsarnokban, szállítsák a székeket és asztalokat. A vágás napján 4 órakor keltek, hiszen 5 órakor már a közösségi ház udvarán voltak. Levágták a hizókat és feldolgozták a közel fél tonna húst. A késő délutáni órákban, amikor minden kolbász, hurka elkészült és mindent elmosogattak – átmentek a sportcsarnokba, s megterítették az asztalokat - vendégvárásra alkalmassá tették a csarnokot. Elképesztő akarattal, alázattal, kedvességgel tették mindezt 15 éven keresztül. Egy világjárványnak kellett ahhoz bekövetkezni, hogy a rákóczi falvai tél disznótor nélkül teljen el. S sajnos a klubvezető Erzsike halálának ahhoz, hogy végleg megálljanak a darálók, kések, hurkatöltők.

3. számú melléklet

Az Örök Ifjak Csoportja 2018 óta működik. Rendszeres találkozóikon kezdetben kizárólag csigatésztát sodortak, kezdetben maguknak, később a helyi iskolásokkal. A világjárvány az ő életüket is alaposan felforgatta. A kényszerű bezártságot nehezen viselték, hiányolták egymást. A közintézmények lezárása miatt találkozóik színterét áttették a szabadba, s a kezük helyett a lábukat kezdték el csapatépítésre használni: elkezdtek közösen sétálni, gyalogolni, barangolni. Mióta újra sodorhatják a csigát, visszatértek kedves elfoglaltságukhoz, ám a sétáik is mindennaposak maradtak. Programjaik tervezésekor figyelembe veszik az anyagi lehetőségeket, s kizárólag pénztárca kímélő tevékenységeik vannak.

Mit jelent a csigasodrás visszatanítása? Furcsa ritmusa van az életnek, hiszen amíg számos hagyományos dolog a változó divatok térhódítása miatt tűnt el, addig az elmúlt években és mostanság éppen azért kezd sok dolog egyre inkább bekerülni a köztudatba, mert mondhatni, újra divatba jött – gondoljunk akár házi kenyérsütésre. A levestészta otthoni elkészítése teljesen hétköznapi elfoglaltság volt egykor. Aztán valahogy kikopott a hétköznapiakból, se idő, se kéz, se akarat nem volt rá. Az egykori tudás azonban újratanulható. Ha van kitől. És ha van miért.

És itt merül fel a kérdés: miért népszerű a csigasodrás? Az Erdélyi Konyha című gasztronómiai magazin legfrissebb számában olvastam egy írást a csigasodrásról, amelyet nagyanyáink csoportterápiájaként emleget a szerző. Nem véletlenül. Tökéletes időt teremt arra, hogy a jelenlévők beszélgessenek, figyeljenek egymásra, hallgassanak és meghallgattassanak. És még a levesbevaló is elkészül közben.

4. számú melléklet

Naponta megyünk el egy gyönyörű épület előtt a Rákóczi úton. Megcsodáltuk már úgy istenigazából régimódi, szép stílusát? Gondolnánk, hogy 1946 óta ugyanazok a bútorok állnak bent? Idősebb Hovanyecz János borbélyként, majd a család több generációs tagjai már tanult fodrászként művelték ezt a szakmát és dolgoztak Rákóczifalván. Hovanyecz Béláné Marika 1968-ban fodrász tanulóként kezdett itt és azóta is itt fodrászkodik. A régi bútorok 1946 óta ott vannak a helyükön, melyeket Szücs Illés asztalos mester készített.

Bárádiné Edit írásához számos hozzászólás született, ebből egy kis ízelítő: Vannak emlékeim nekem is.... Jajj de kicsi voltam... Emlékszem minél kisebbre vágta géppel a hajam Béla bácsi, annál olcsóbb volt... És akkor több fagyit tudtam venni a maradékból, amit a hajvágásra kaptam mamámtól..... És azt a kis fehér széket rakta rá a nagy székre.... Jajj de tisztán emlékszem....

Marika! Nagyon szépek a régi bútoraid! Még én is emlékszem egy- két darabra, Béla bácsira, nagyon kedves nevére. Az egész családból áradt az egymás iránti szeretet, jóság, tisztelet. Csak nagy tisztelettel tudok rájuk emlékezni.

5. számú melléklet

a települési értéktár bizottság adatai

a bizottság neve vagy a megbízott szervezet neve	levelezési cím		e-mail	honlap
	ir.sz.	utca, házszám		
Rákóczi falvai Települési Értéktár Bizottság / Varsány	5085	Rákóczi falva	varsany@rakoczifalva.hu	www.rakoczifalva.hu

a bizottság elnöke

név	telefon	e-mail
Vadász Istvánné	30/915-7176	vadaszne53@gmail.com

kapcsolattartó/ titkár / operatív ügyintéző

név	telefon	e-mail
Császiné Csáti Réka igazgató, Varsány Községi Ház és Könyvtár	20/526-6831	varsany@rakoczifalva.hu

a bizottság tagjai

sz.	név	telefon	e-mail
1.	Bárániné Nikolényi Edit	30/307-2057	barandineedit@gmail.com
2.	Berényiné Szabó Katalin	20/523-5962	frivolinka@gmail.com
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

a települési értéktár elemei

	a nemzeti érték megnevezése	a Települési Értéktárba felvétel határozatának száma vagy dátuma	Megyei Értéktárba felvétel kezdeményezés (a postázás dátuma)	Megyei Értéktárba felvétel dátuma
SZ.				
1.	Falvai kiskönyv I-II.	1/2014. (II.20.)		
2.	A városi könyvtár helytörténeti fotó- és dokumentumgyűjteménye	8/2015. (VI.24.)		
3.	Rákóczi falva város címere a Szent László és a Rákóczi út keresztezésénél	9/2015. (VI.24.)		
4.	"Rókus" kápolna	10/2015. (VI.24.)		
5.	Czirmayné Kocsis Róza helytörténeti munkássága	11/2015. (VI.24.)		
6.	A rákóczi falvai általános iskola tablógyűjteménye	12/2015. (VI.24.)		
7.	Berényi Sándor kései népi iparművész munkái	16/2016. (V. 06.)		
8.	Mária napi búcsú és körmenet	17/2016. (V. 06.)		
9.	Máté Jánosné falvédó gyűjteménye	18/2016. (V. 06.)		
10.	Kati mama szakácskönyvei Máté Pálné Terenyei Katalin receptjeivel	19/2016. (V. 06.)		
11.	B. A. P. Macihad macigyűjtemény	20/2016. (V. 06.)		
12.	Rákóczi Néptáncgyűjtemény	21/2017. (III. 03.)		
13.	Nepomuki Szent János szobor	22/2017. (III. 03.)		
14.	Rákóczi falvai gyermeknap civil összefogás	23/2017. (III. 03.)		
15.	Hősök parkja	24/2017. (III. 03.)		
16.	Néhai Horváth Feri bácsi hintóztatása	25/2017. (III. 03.)		
17.	Városi Könyvtár helyismereti gyűjteménye	26/2017. (VI. 13.)		
18.	Néhai Czikkely Józsefné (Kocsis Mária) videóhagyatéka	27/2017. (VI. 13.)		
19.	Szabados-féle húskészítmények	28/2018. (VI. 27.)		

20.	Bajnóczy István professzor életműve	29/2018. (VI. 27.)	
21.	Pásztor-szikvív	30/2018. (VI. 27.)	
22.	dr. Páldi András diplomata, nyugalmazott nagykövet életműve	31/2019. (XII. 03.)	
23.	dr. Rékási Pálné Tóth Mária pedagógus életműve	32/2019. (XII. 03.)	
24.	Kozma István helyi borai és pálinkái	33/2019. (XII. 03.)	
25.	Kovács István helytörténeti fotógyűjteménye	34/2021. (XI. 22.)	
26.	Bivalytói Büszke Kennel” kuvasztenyészet	35/2021. (XI. 22.)	
27.	Rákóczifalvai római katolikus és református plébániák épülete	36/2021. (XI. 22.)	
28.	I. és II. világháborús emlékmű teljes felújítását bemutató dokumentum	37/2021. (XI. 22.)	
29.	Az 1909-ben alakult Tüzoltó Egyesület kordokumentumai (iratanyag)	38/2021. (XI. 22.)	
30.	Csüllög Gábor hidegkonyhai készítményei	39/2022. (11.03.)	
31.	Rákóczi Hírmondó arhívuma Bede Judit gondozásában	40/2022. (11.03.)	
32.	Rákóczi falvai rekreációs gyógy- és dísznövény kert	41/2022. (11.03.)	
33.	Szűz Mária Neve telmplom	1/2023. (VI.21.)	
34.	Együtt Egymásért Rákóczi Klub - hagyományörző dísznövényágás	2/2023. (VI.21.)	
35.	A csigasodrás visszatartása	3/2023. (VI.21.)	
36.	Hovanyecz-féle fodrászat	4/2023. (VI.21.)	
37.			
38.			
39.			
40.			
41.			
42.			